

Lezingen: Lezingen: Gen 2: 18-24; Heb. 3, 1-6; Mar. 10, 2-16

Dierendag: sterfdag van H. Franciscus van Assisi

4 oktober dierendag! Wie zal dat niet weten. Met de eerste lezing uit het boek van het begin, Genesis worden we er al mee geconfronteerd. De dieren zijn er onderdeel van, 'van al wat leeft en groeit en dus altijd weer boeit'.

Gekoppeld aan die dieren uit onze Genesis tekst, het leven van Franciscus van Assisi, het thema voor vandaag! Wil je wat van hem te weten komen dan is *googlen* het systeem. En ben je met bijna 43000 artikel over deze Italiaanse monnik wel even bezig. Het is dan wel verstandig een flink portie fantasie en goedgelovigheid op zak te hebben: zijn visioenen, zijn successen bij zijn hulp aan melaatsen, zijn successen bij het bestrijden van de duivel, en dan zijn legendarische ontmoetingen met zijn vogels en dieren geven hier toch wel aanleiding toe.

Dat wil trouwens dan ook niet zeggen, met het herdenken van zijn sterfdag, vandaag dus, dat we net zoveel waardering als Franciscus moeten opbrengen voor het systeem van zijn toenmalige kerk. Dat zal ons niet lukken! Nee de bewondering gaat meer uit naar zijn prestaties op andere gebieden. Zo wilde hij niet alleen invloed uitoefenen op maatschappelijke, economische, en politieke situaties van zijn tijd, maar ook militaire en religieuze krachten ontsnapten niet aan zijn aandacht. Het Italië van de 12^e eeuw gaf hem hiervoor aanleiding. De kerk stond aan het toppunt van haar macht en rijkdom, dogma's kregen goddelijke waarde.... Je zou bijna het spelletje kunnen gaan spelen: zoek de verschillen met vandaag. De kredietcrises aan de ene kant en de moeizame kerkelijk verhouding op het gebied van de oecumene maken dat vergelijk voor ons wel erg makkelijk.

Zou dat alleen de reden moeten zijn waarom we zijn sterfdag in 1206 gedenken? Of zijn het toch de bijna 3 miljoen mensen die jaarlijks nog altijd de pelgrimstocht naar Assisi maken, en daarmee zijn naam stevig in herinnering houden? Of zijn het meer de ecologen, die hem tot hun patroon bombardeerden in hun de problematiek bij de bestrijding van de te hoge CO2 uitstoot?

Ik zei u al, ondanks zijn scepsis tegenover de werkwijze van de kerk was hij pittig orthodox. De rechte leer (orthodox) was hij toegedaan en fr. zal bij zijn oriëntatie op de Bijbel, ook zeker met meer dan gewone belangstelling onze vertelling van vanmorgen uit Genesis hebben ingezogen. Waar niet alleen (voor ons) op een prachtige poëtische wijze verbeeld wordt, hoe de Eeuwige de mens de levensadem inblies, maar in het bijzonder die mens zich bewust ging worden van zijn 'tegenover', die ander, zijn medemens.

Hij kon dan ook gemakkelijk terugvallen op de psalmdichter, die niet naliet dat nieuwe schepsel te bejubelen en niet schuwt die 'kroon van de schepping' te laten heersen over '*dat maaksel vanuit Gods handen*': *wolvee, runderen, zij alle, en ook de beesten op de velden, de vogels in de hemel en de vissen in de zee, wat trekt langs de paden van de zeeën*. Oh zo prachtig weergegeven in de Naarder vertaling.

Franciscus ging het om een bewuste navolging van Christus. Hij zag Jezus als de man die alle aardse bezittingen opgaf en het leven als een dakloze zwerver heel letterlijk opvatte. Was dat ook zo? Liep hij werkelijk gelijk op met Jezus? Ik kan me dan niet aan de indruk onttrekken, dat het sentiment bij zijn bewonderaars vaak hoogtij viert.

Als we vanmorgen lezen over de farizeeën die denken Jezus een hak te willen zetten, zal ook Franciscus in zijn tijd de frase “*wat God verbonden heeft mag de mens niet scheiden*” zeker ‘klassiek kerkelijk’ hebben uitgelegd. Niet verzwegen dat het voor de moderne theoloog moeilijk is na te gaan de oorspronkelijke betekenis van dit twistgesprek op zijn waarde te schatten.

Waar we inmiddels wel van overtuigd mogen zijn, is dat Jezus het niet had over de ontbindbaarheid van het huwelijk, maar daarentegen wel zwaar gekant was tegen willekeur van mensen. Zoals al die mannen toentertijd, die zich heel cultureel bepaald, als macho’s gedroegen tegenover hun vrouwen. De vrouwen waren onzichtbaar.

We kunnen dus wel nostalgisch terugkijken naar de werkwijze van zo’n Franciscus, maar mogen absoluut niet vergeten, dat voor Franciscus én de vaste gebruiken én de Bijbelse voorstelling elkaar niet leken tegen te spreken. Toch liet hij ook toen al blijken - en daarbij loopt hij met Jezus redelijk in de pas-, hoe moeilijk het is die goddelijke opdracht op alle fronten - ook in de krakkemikkige omstandigheden van toen- waar te maken. Moeten we dan de nostalgie zover laten gaan, dat we alleen maar zwijmelend over de vogelaar Franciscus kunnen hebben? Nee er was meer. Met Jezus had immers ook Franciscus er geen moeite mee bestaande maatschappelijke codes van zijn tijd te doorbreken. Hij schrok er bijvoorbeeld niet van terug de hand van een melaatse te kussen. En gaf daarmee helder te kennen dat de intentie van Jezus op het vlak van saamhorigheid lag: saamhorigheid met als basis de liefde.

Jezus heeft de taal van de wet nooit proberen te spreken: zijn interpretatie van Tora was de liefde tussen het hemelse en het aardse, waarin scheiding ondenkbaar is. Die goddelijke verbondenheid doet mens en dier leven. Daarom wilde Franciscus met zijn leven tonen dat we altijd ons hart moeten laten spreken: niet wegkijken of negeren, maar meedenken, meevoelen en meelevens.

Jezus maakt ons vanmorgen helder dat we met juridische vraagstukken, de vragen van het hart niet kunnen regelen. Als wij dat koninkrijk binnen ons, zoals Lucas dat zo mooi verwoord, als wij ‘die goddelijke liefde die in ons gelegd is’ uitsluiten, ons eigen ego voorrang verlenen, ons verschuilen achter.....dan sluiten wij die goddelijke liefdesstem (in de omgang met die ander) uit. Daarom haalt Jezus de scheppingsorde aan zoals we dat in Genesis lezen. Hij weet dat de beeldende auteur van Bereshit, Genesis een ‘beeld van ons wezen, ons mens-zijn ’’ heeft willen schetsen, zodat de lezer kon leren, dat de waarheid van ons voelen en denken in ons hart ligt.

Wellicht is dat de reden waarom de mens een ‘tegenover’ heeft gekregen, zoals Adam in het paradijs vol verlangen naar een liefdespartner uitziet, hij alle levende wezens ontmoet en hun namen geeft, als een goddelijk lied dat in zijn oren jubelde. Het is die van God uit ontvangen liefde, die ons als enige macht laat zien, dat er een wereld is waar mens en dier met liefde mogen leven.

Alleen vanuit deze grondervaring van het geluk der liefde, is ordening, is leven in een goede harmonie met elkaar mogelijk. Jezus gelooft met zijn antwoord aan de farizeeën, dat als mensen werkelijk oprecht tegenover elkaar staan, zij die innerlijk goddelijke kracht van liefde en respect voor elkaar mogen ervaren, mogelijkheden bereikbaar zijn. Alleen door die liefde zijn wij allen in staat, die ander in zijn eigenheid te aanvaarden. Kracht te krijgen, te bouwen aan een gezamenlijke ontwikkeling, dat ‘Rijk van God’ gestalte te geven. *Wat God samengevoegd heeft scheidde de mens niet*, lezen wij. Dat is: die niet verbreekbare liefde die hemel en de aarde verbindt, de geest met het lichaam, de ziel met het vlees.

Franciscus leven was erop gericht zich 'met de woorden en daden van Jezus' te vereenzelvigen. Voor ons mag dat vertaald worden met de wens die Jezus de mensheid voorhield, het recht te hebben de taal van je ziel te volgen. Dat is de weg volgen van een vrij mens, een weg van geluk met die band van liefde in je hele bestaan. Dat noem je dan: Gods Scheppingsmacht in mensen, en met mensen. Franciscus interpreteerde dat op zijn manier, het is onze taak onze manier te zoeken en te vinden.

Moge het zo zijn.